

הדרום

קובץ תורני

יוצא לאור על-ידי
הסתדרות הרבנים דאמריקה

העורך: הרב חיים דוב שעוועל

סגנים:

הרב זלמן יוסף שארפמאן, הרב ישראל קלעוואן, הרב נחום לאם

שבת, תשי"ז

ניו-יורק, חוברת א

התוכן:

- 1 פתח דבר הרב זלמן יוסף שארפמאן
נשיא הסתדרות הרבנים
- 2 צו השעה ח. ד. ש.
- 8 בענין חשש לגט מעושה הרב הראשי י. א. הלוי הרצוג
ראש הרבנים לישראל
- 28 ספק מוקפת חומה לענין קריאת מגילה הרב איסר יהודא אונטרמן
הרב הראשי לתלאביסו
- 32 הוצאה מרשות לרשות אברהם צבי גריס
ברונקס, נ. י.
- 34 איסור סחורה בדברים אסורים הרב גדלי' פעלדער
טארנאטא, קנדה
- 38 מורא מקדש הרב דובעריש צוקערמאן
באטאלא, נ. י.
- 41 חולה במחלת הרוח אם יכול לגרש הרב דוד שלמה שפירא
מילוואקי, ווים.
- 50 בדין משכיר חולף מזוזות הרב שלמה דוב שפירא
ברוקלין, נ. י.
- ביאורים לגליון הש"ס של רע"א אשר
- 52 במסכת ביצה הרב חיים דוב שעוועל
עדושמיר, נ. י.

בקורת ספרים

- 68 אנציקלופדי' תלמודית, כרך שביעי הרב נחום לאם
ספרינגפילד, מאס.

הרמב"ם דגם במלכי ישראל דדמ"ד, וכל השיטות שבין הקצוות האלה.

ופלא איפוא למה לא הזכירו את הספרות ההלכתית החדשה המתפתחת בא"י בשא" לות הכבירות בזה"א אם יש ענין בדדמ"ד למדינת ישראל, אם הממשלה היא בגדר "מלך" או "מלכות" (ע"י מ"מ פ"ה מהל' גזילה הי"ג, ובא"ת כרך זה עמוד רצ"ז ורצ"ח) או בסוג אחר לגמרי. הלא מחברי המערכת הנכבדה עצמה ישנם אלה העושים לילות כימים ומשקיעים מיטב כשרונותיהם בפתרון שאלות חמורות וריאליות כאלה. חבל שמנעו טוב מבעלי הלכה וסתם לומדים המחפשים לפחות למראי"מקומות ועבודה היצרנית החדשה במקצוע חשוב זה המעסיק טובי הוגינו.

סוף דבר, העולם הרבני וקהל הלומדים יקדמו את פני העורכים והמו"לים בברכה לבבית בהגישם לפנינו מלאכת-מחשבת זו. "חכמות בנתה ביתה חצבה עמודי' שבעה". ברם אל נא יסתפקו בכרך השביעי במלאכתם אשר עשו, ויוסיפו לזכות אותנו בכרך השמיני במהרה, אשר בטח יתקבל כהכרזת כים הקודמים, ברב תודה והערכה על העבודה הענקית והפורי' הזו המעשירה את הספרות התורנית בדורנו, ובחנה וב"חכמתה תומכת בנין בית ישראל על עמודי התורה.

לוקת. למותר להגיד שהציורים הבהירים מועילים בהבנת הלכות אלו, וכסיסמא האנגלית: "ציור אחד עולה על אלף מלים". מבט קל על מראי-המקומות מגלה לכל את ההיקף של הסופר השולט גם בספרות המדעית המודרנית ומסייע ממנה במדה הדרושה. וסוף סוף, על כל המודרניות של הסגנון והצגה והסידור, הנשמע כאן הוא קול-תורה ולא קולטורה.

מגמת הא"ת היא, לפי דברי העורכים, לבאר כל מין תלמודי-הלכתי "מימי המשנה עד ימינו אלה". מתמיה קצת איפוא למה העלימו עין מן הספרות ההלכתית הנוכחית המטפלת באופן כה רציני בבעיות חמורות שונות הנכללות בסוג נושא זה או זה הבא בדיון בכרך זה.

למשל, ב"דינא דמלכותא דינא", כמו בשאר המאמרים, נתקבצו ונתרכזו כל השיטות היסודיות המפורזות בכל רחבי הספרות התלמודית, בעיקר בכתבי רבו-תינו הראשונים. החלק האחרון של מאמר זה דן בשאלת דדמ"ד לענין מלכי ישראל. הכותב מייחד את הדיבור על הדעות השונות בהשוואת מלכי ישראל למלכי עכו"ם בשאלת דדמ"ד, משיטת תוס' שאין אומרים דדמ"ד במלכי ישראל, עד לשיטת

שלא היו נועלים אלא שחור. ואומר רבנו תם דהמנעל ודאי היה שחור, אבל הרצועות היו לבנות, ומסני אוכמא (דאליעזר זעירא) היינו המנעול והרצועות הכל היו שחור, והיה לבוש שחורים ומתכסה שחורים, והיה רוצה שאפילו הרצועות יהיו שחורים שלא יהא עליו כלל צד לבנונית מפני חיי בתה של ירושלים.

והנה ברור שכוון הגאון דיש להבין הסוגיא שלפנינו על פי מה שביארו התוס' שם במסכת בבא קמא.

אבלים) וקאי בשוקא דנהרדעא. אשכחוהו דבי ריש גלותא. ואמרו ליה מאי שנא הנ' מסאני, אמר להו דהא מאבילנא אירושלים, אמרו ליה את חשיבא לאיתאבולי אירושלים, סבור יוהרא הוא, אתיוה וחבשוה וכו'.

וכתבו התוספות: דהוה סיים מסאני אוכמי. משמע שלא היו רגילים במנעלים שחורים וכו', ותימא, דבפרק קמא דביצה תנן אין משלחין מנעל לבן ביום טוב מפני שצריך ביצת הגיר להשחירו, משמע

בקרת ספרים

אנציקלופדי' תלמודית כרך שביעי

מ א ת

הרב נחום לאה

תקף ההיקף המפליא של מלאכת מחשבת זו: דיני נפשות, דיני ממונות, דיני קנסות, דבר שלא בא לעולם, דחוי, דם, איסור אכילת דם של בעלי חיים, דם בתולים, דם חטאת, דם קדשים וכו', על הנושא הכללי הזה — דם" נדפסו יותר ממאה ושלשה עמודים. אלה הם רק דוגמאות אחדות של הנושאים החשובים העומדים ברומו של עולם ההלכה, אשר נכתבו עליהם מאמרים מקיפים, רביי־ערך ורביי־איכות בכרך זה.

הטיבו העורכים לעשות באלה המאמרים שצירפו אליהם ציורים. ככה, במאמר על "דגים", באו ששה עשר ציורים של מיני קשקשים, ראשי דגים, זנבותיהם, ביצים ושלחופית, וכעשרה דגים ממינים שונים טהורים, טמאים ואלה העומדים בספק אשר לא נתברר התירם או איסורם בהחלט. באופן תמציתי מזכיר הכתוב מחלוקת הפוסקים בענין האשטוריאן (סטורג'ן ב"לע"ז) ושאר דגים העומדים בספק ובמח-

סמלי היא שראשית כרך זה הוא "דבר שהנשמה תלוי' בו", ואחריתו "דש". העורכים המפורסמים דשו בשדה ההלכה, זרו ובררו ובארו, והעלו עדית שבעדית שבה. ופרי עבודתם הריהו כרך של פאר, אשר נשמת ההלכה תלוי' בו, ודעת חכמים נוחה הימנו.

כבכרכים הקודמים לו, מצטיין כרך זה של הא"ת בשלמותו. כל נושא ונושא כולל את כל החומר החשוב באופן תמציתי ושיטתי יוצא מן הכלל. חוט של חן משוך על הסגנון הקל והבהיר. הסגנון ההלכתי המסורתי מורכב עם השפה העברית המודרנית הרכב אמנותי. בכל דף ודף ניכרת ההתמסרות הרבה של הכותבים היחידים ושל המערכת כולה למלאכה זו הצריכה לגופה של תלמוד תורה בימינו. להקל על הקורא — בין תלמיד בין בר אורין — למצא כל דבר חפץ במקומו.

ברשימת הנושאים ב"תוכן ומפתח" מש-